

Ενότητα: Επαγγελματική ανάπτυξη

Για τα μέλη της Ομάδας των Πολλαπλασιαστών του
ΔΠΘ

Κατερίνα Κεδράκα, Αναπλ. Καθηγήτρια ΔΠΘ
Συντονίστρια ΓΡΑΔΙΜ

Πανεπιστημιακή Παιδαγωγική

- Ένα νέο πεδίο, που εστιάζει στις παιδαγωγικές και διδακτικές γνώσεις, δεξιότητες και αντιλήψεις, τις οποίες χρειάζεται ο ακαδημαϊκός δάσκαλος, προκειμένου να βελτιωθεί ο τρόπος με τον οποίο οι φοιτητές προσεγγίζουν τη μάθησή τους (Gibbs & Coffey 2004; Trigwell et al., 1999).
- Αφετηρία 1^η: οι διδάσκοντες/ουσες
- Αφετηρία 2^η: οι φοιτητές/τριες
- Αφετηρία 3^η: τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ο Φώτης

- ...Την πρώτη μέρα μπήκε στην αίθουσα φουριόζος και ορεξάτος. Είχε προετοιμαστεί εξαντλητικά από την προηγούμενη μέρα, ήθελε να κερδίσει την εκτίμηση των φοιτητών με την πρώτη.
- Δεν έπεφτε καρφίτσα στην αίθουσα, ωστόσο, όλοι μιλούσαν, χαχάνιζαν και χαριεντιζόντουσαν, ενώ η είσοδος του καθηγητή πέρασε απαρατήρητη.
- Η πόρτα της αίθουσας άνοιγε συνεχώς και νέοι φοιτητές έμπαιναν χωρίς να χαιρετίσουν, να ζητήσουν συγγνώμη –ούτε καν γύριζαν να τον κοιτάξουν.
- «Η Πανεπιστημιακή διδασκαλία έχει κόπο και σας ζητώ να τον σεβαστείτε. Παρακαλώ να έρχεστε στην ώρα σας ή να μην έρχεστε καθόλου». Τον κοιτούσαν απλανώς... «Θέλουμε να ξέρουμε αν θα παίρνετε παρουσίες»

Αποσπάσματα από το μυθιστόρημα «τη νύχτα που αγκάλιασε το *Ginkgo biloba*» του Γιάννη Μανέτα (Εκδόσεις Αιώρα, 2017).

Το Πανεπιστήμιο ως Σύστημα

Η πανεπιστημιακή κοινότητα –όπως κάθε ομάδα- είναι

Ένα δυναμικό σύνολο ατόμων, βασισμένο στην αλληλεπίδραση των μελών της -και όχι στην ομοιότητα μεταξύ τους

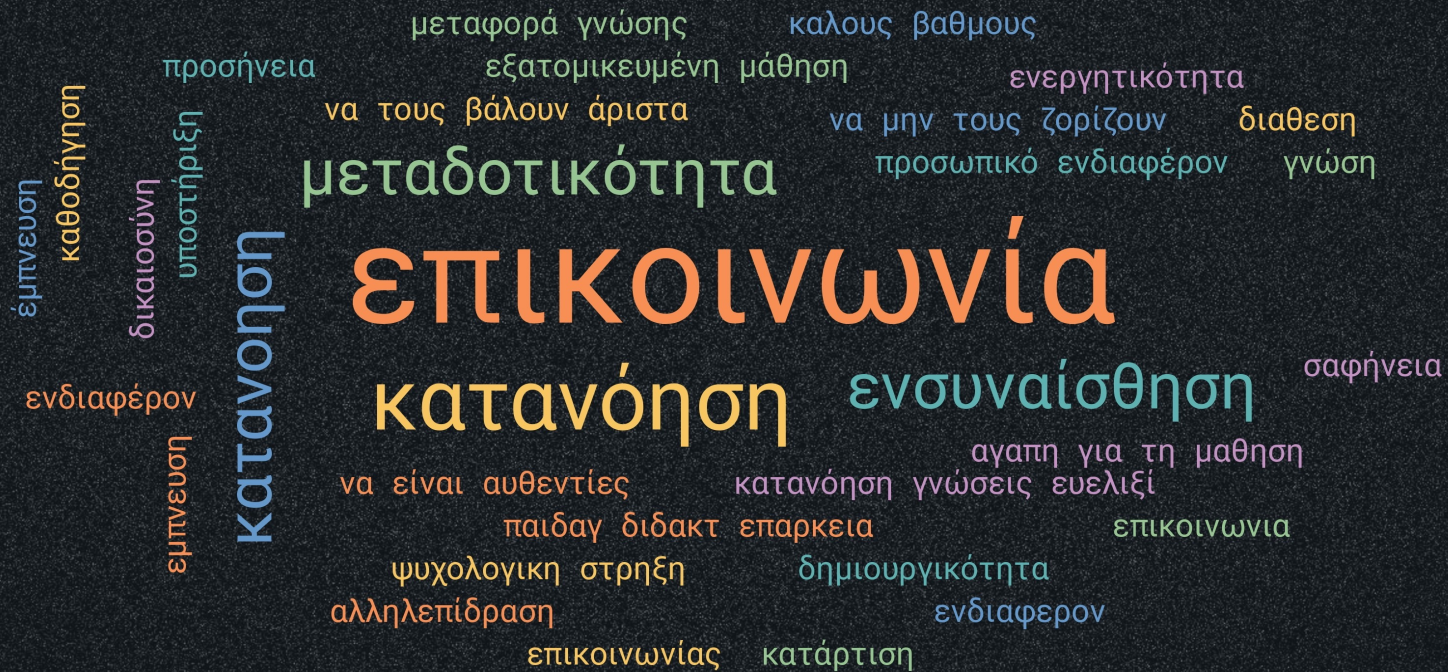

**Στην
πανεπιστημιακή
ομάδα –
ακαδημαϊκή
κοινότητα
συνυπάρχουν**

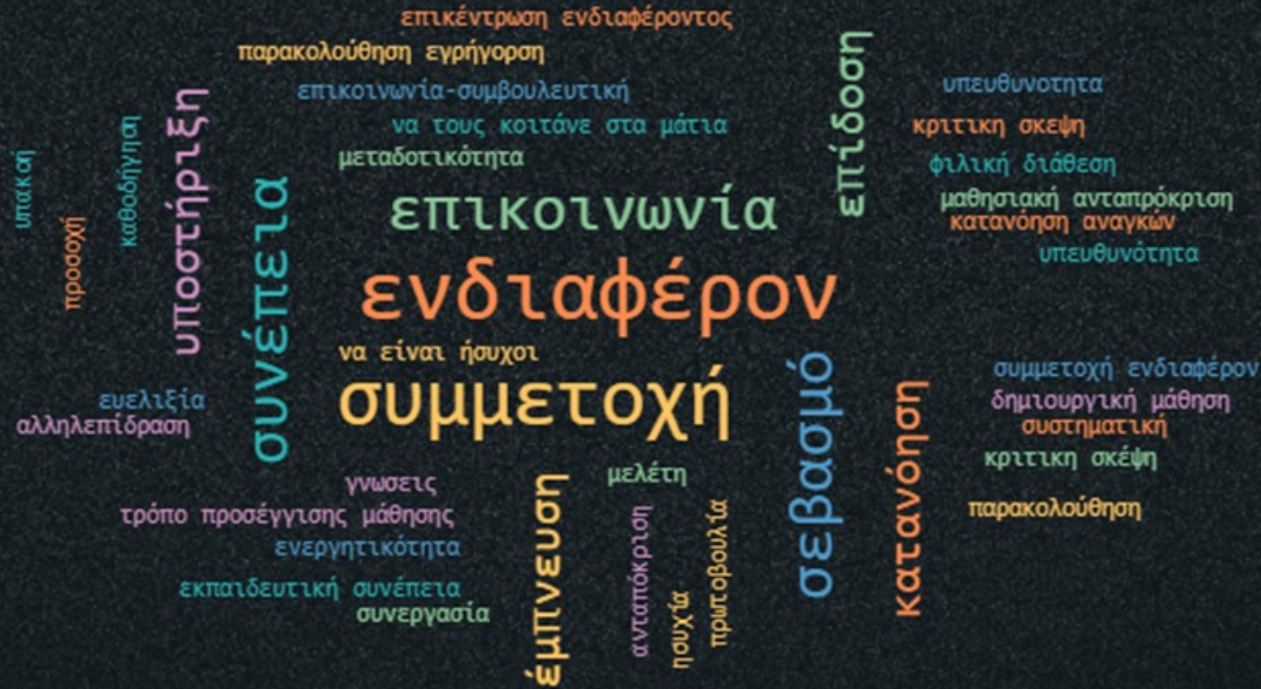
- ✓ Καθήκοντα
- ✓ Σχέσεις
- ✓ Συναισθήματα
- ✓ Συμπεριφορές και προσδοκίες για συμπεριφορά

σε ΑΤΥΠΟ και ΤΥΠΙΚΟ επίπεδο

Τι θεωρείτε ότι αναμένουν περισσότερο οι φοιτητές από τους καθηγητές τους;

Τι θεωρείτε ότι αναμένουν περισσότερο οι καθηγητές από τους φοιτητές τους;

Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΠΟΡΕΙΑ ΖΩΗΣ

- Διαλεκτική σχέση ατόμου και εργασίας

Η εργασία

Ο τομέας της ζωής όπου ο καθένας δοκιμάζει καθημερινά τις δυνάμεις και τα όριά του και δοκιμάζεται σε πολλά επίπεδα

Επαγγελματική Ανάπτυξη

- δια βίου διαδικασία
- δημιουργία, υλοποίηση, παρακολούθηση, αναθεώρηση και προσαρμογή των στόχων, των πρακτικών, των επιλογών και των στρατηγικών που σχετίζονται με την επαγγελματική πορεία του ατόμου

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΝΑΛΥΘΕΙ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ:

- **Ως ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων:** Ένα άτομο που διαθέτει περισσότερα ακαδημαϊκά εφόδια, γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες εστιασμένες στο πεδίο στο οποίο δραστηριοποιείται, έχει μεγαλύτερες δυνατότητες να εμπλουτίσει και να βελτιώσει την επαγγελματική του διαδρομή.
- **Ως αυτογνωσία και αναστοχασμός:** Οι γνώσεις και οι δεξιότητες θα πρέπει να θεμελιώνονται και να λειτουργούν αλληλένδετα με τις στάσεις και τις πεποιθήσεις για την ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου, διαφορετικά αποδεικνύονται αναποτελεσματικές και αποπροσανατολιστικές. Επομένως, η προσωπική ανάπτυξη θα πρέπει να στηρίζει την επαγγελματική, σε μια συνεχή και δυναμική διαδικασία εξέλιξης.
- **Ως κριτική προσαρμογή στο περιβάλλον:** Η πορεία και η επιτυχία της εξέλιξης εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το πλαίσιο στο οποίο αυτή εκτυλίσσεται. Η κατανόηση και η παρακολούθηση του παράγοντα περιβάλλον στην επαγγελματική ανάπτυξη των ατόμων, θα πρέπει να είναι θέμα άμεσης προτεραιότητας, τόσο για τα ίδια τα άτομα, όσο και για τη διοίκηση των οργανισμών.

Στάδια επαγγελματικής ανάπτυξης

- Επιλογή** / επένδυση/ όραμα
- Είσοδος** / εργασιακές αξίες/ προσδοκίες/ βιοπορισμός
- Ένταξη** / εργασιακές απαιτήσεις - προσαρμογή – πολλαπλοί ρόλοι
- Εξέλιξη** / εμπόδια – αγκυροβόλια - κίνητρα - αυτεπάρκεια
- Έξοδος** / απολογισμός - επαγγελματική ικανοποίηση

Η δια βίου εκπαίδευση

Εργαλείο για την επαγγελματική ανάπτυξη

- Πώς σχεδιάζεται; Κι από ποιον; Θεματολογία;
- Εκπαιδευτικές ανάγκες;
- Ποιος την υλοποιεί; Με ποιες μεθόδους/τεχνικές;
- Αξιολόγηση;
- Follow up;

Σημεία - κλειδιά:

- ✓ Ρεαλιστική γνώση και διαχείριση του εαυτού
- ✓ Πληροφόρηση για τα επαγγελματικά περιβάλλοντα (πχ, προοπτικές, ευκαιρίες, συνθήκες, δυσκολίες κτλ)
- ✓ Δια βίου μάθηση
- ✓ Τέχνη των «σωστών» αποφάσεων
- ✓ Ισορροπία ανάμεσα σε πολλαπλούς ρόλους

Νοημοσύνη της σταδιοδρομίας = Career Intelligence

Counseling ↔ Coaching

«Καλός εργαζόμενος» ↔ Manager (εαυτού)

Ρόλοι, συναισθήματα και προκλήσεις

Η Επαγγελματική Ανάπτυξη των Μελών ΔΕΠ/ Διδασκόντων στα ΑΕΙ είναι μια δια βίου διαδικασία

- Ακαδημαϊκή εξέλιξη (ερευνητικά/ διοικητικά επιτεύγματα)
- Επιστημονική αναβάθμιση στο γνωστικό αντικείμενο
- Προσωπική ανάπτυξη
- Διδακτική επάρκεια

Το έργο των μελών ΔΕΠ

Όπως προκύπτει από τη θέση και το ρόλο τους, μπορούμε να το εντάξουμε στις εξής κατηγορίες:

- 1. Ερευνητικό - επιστημονικό**
- 2. Διοικητικό**
- 3. Διδακτικό**
- 4. Κρισιακό / αξιολογικό** (εισηγητικές επιτροπές, εκλεκτορικά, κριτές σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια κ.λπ.)
- 5. Δημόσιες παρεμβάσεις και δημόσια λογοδοσία** (εκλαϊκευτικά άρθρα, δημόσιες γνωμοδοτήσεις και ενημερώσεις, διαλέξεις, απολογιστικές δράσεις κ.ά.)
- 6. Επιχειρησιακό / διαχειριστικό** (εκπόνηση ερευνητικών προτάσεων, διαχείριση ερευνητικών προγραμμάτων, επιστημονικές συνεργασίες με δημόσιους ή/και ιδιωτικούς φορείς κ.λπ.)

(Βεργίδης, 2016)

Δεξιότητες των πανεπιστημιακών δασκάλων

Δεξιότητες που σχετίζονται με

- Την έρευνα
- Τη διδασκαλία
- Την τρίτη αποστολή των πανεπιστημίων (αφορά τον κοινωνικό ρόλο και τη συμβολή τους στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη)
- Την τέταρτη αποστολή των πανεπιστημίων (αφορά τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη των κοινωνιών)

(Boyer, 1990; Macfarlane, 2005, 2007; Culum & Ledić, 2013)

Για τους Bauer & Henkel (1997) το γεγονός πως η διδασκαλία δεν αποτελεί συχνά κριτήριο για την εξέλιξη των μελών ΔΕΠ, οφείλεται σε τέσσερις βασικούς λόγους:

- 1) είναι πολύ δυσκολότερο να καθιερωθεί ένας ορισμός που να περιγράφει επαρκώς τι συνιστά μια «καλή διδασκαλία»,
- 2) είναι δύσκολο να καθιερωθούν και να συλλεχθούν στοιχεία που θα αποδείκνυαν την ποιότητα της διδασκαλίας,
- 3) είναι ελάχιστα τα κίνητρα που παρέχονται στα μέλη ΔΕΠ για να αφιερώσουν χρόνο και ενέργεια στην επιδίωξη της αριστείας στη διδασκαλία και
- 4) στη συνηθισμένη ρητορική των ΑΕΙ, η διδασκαλία αντιμετωπίζεται ως «υποχρέωση ή αγγαρεία» (Elton & Partington, 1991).

Ωστόσο πώς επιτυγχάνεται η διασφάλιση ποιότητας στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, όταν:

- επιδεινώνονται οι εργασιακές συνθήκες του διδακτικού προσωπικού, που καλείται να «παράγει» περισσότερα σε λιγότερο χρόνο, αναλαμβάνοντας παράλληλα την ευθύνη για όλο και μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών και έργων;
- καθιερώνεται η χρήση συστημάτων (προτύπων) ποιότητας οδηγώντας σε κατάταξη (ranking) των Πανεπιστημίων και όξυνση του ανταγωνισμού τους, που δεν είναι ευέλικτα και δεν συνυπολογίζουν το συγκεκριμένο πλαίσιο λειτουργίας του κάθε τριτοβάθμιου ιδρύματος;
- καταγράφεται μείωση των κρατικών δαπανών και αύξηση της οικονομικής συμβολής από ιδιωτικούς φορείς μέσα από απαιτητικές και επίπονες διαδικασίες αναζήτησης πόρων για το ερευνητικό έργο;

Νέες προκλήσεις ρόλου

- Ενεργός μάθηση
- Ισότητα ευκαιριών πρόσβασης
- Ζητήματα φύλου
- Συμβουλευτική
- Διαχείριση σταδιοδρομίας
- Εκπαίδευση Ενηλίκων
- Διαδικτυακή εκπαίδευση
- Διαχείριση projects/ Funding

Μέλος ΔΕΠ Ρόλοι

- ✓ **Ενήλικος** = ατομικό προφίλ, φορέας σημαντικών βιωμάτων κι εμπειριών
- ✓ **Εργαζόμενος** = Δημόσιος (?) υπάλληλος – λειτουργός – συνάδελφος
- ✓ **Επιστήμονας** = γνωστικό πεδίο – εξειδίκευση
- ✓ **Παιδαγωγός** = δάσκαλος – σύμβουλος
- ✓ **Τεχνοκράτης** = Funding - projects
- ✓ **Δια βίου μαθητών** = εξελίξεις στο γνωστικό του αντικείμενο + τεχνολογία
- ✓ **Μέλος οικογένειας** = σύντροφος/ γονέας/ παιδί/ συγγενής
- ✓ **Ενεργός πολίτης** = μέλος της τοπικής κοινότητας, της κοινωνίας, δημότης, συνδικαλιστής, εθελοντής, ακτιβιστής, πολίτης του Κόσμου

Συναισθήματα, αντιστάσεις και δυσκολίες

- ✓ Άγχος;
- ✓ Ανασφάλεια;
- ✓ Απειλή;
- ✓ Θέμα ταμπού;
- ✓ Πρότυπα και στερεότυπα;
- ✓ Προετοιμασία; Κατάρτιση;
- ✓ Όραμα;
- ✓ Επένδυση;
- ✓ ΤΠΕ;
- ✓ **Αξιολόγηση;;;**

Ο/Η διδάσκων/ουσα αισθάνεται

Πίεση

Άγχος

Ανασφάλεια

Ευθύνη

Ανάγκη για:

αναγνώριση των προσπαθειών

αίσθηση επίτευξης

αίσθηση προόδου

αίσθηση ασφάλειας πως κάνει το σωστό

Έρευνα vs διδασκαλία (;)

Ένα διαχρονικό «υπαρξιακό» ερώτημα για τους πανεπιστημιακούς

Τελικά...

Τα μέλη ΔΕΠ είναι
ερευνητές ή διδάσκοντες;

Αφετηρία προβληματικής

Ο ρόλος/ η ταυτότητα των
διδασκόντων

Η διδασκαλία στην
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
αποτελεί υποχρέωση,
προνόμιο ή 'αγγαρεία';

Anderson et al (2011)

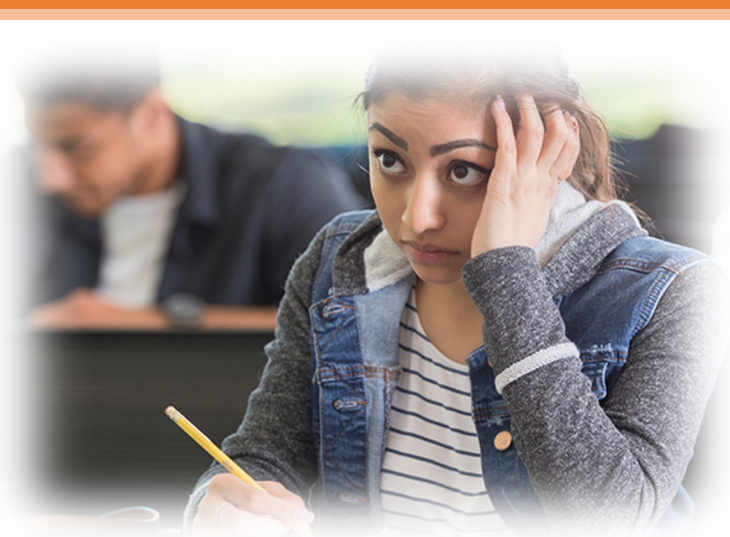
Με άλλα λόγια:

Πόσο ελκυστικό
μέρος του έργου
μας θεωρούμε την
διδασκαλία;

τελικά

Τα μέλη ΔΕΠ είναι ερευνητές ή διδάσκοντες;

Μια συζήτηση με τον εαυτό μας: Τι μας ενδιαφέρει;

- ✓ Το ερευνητικό μας έργο;
- ✓ Το διοικητικό μας έργο;
- ✓ Το εκπαιδευτικό μας έργο;
- ✓ Τα projects/
χρηματοδότηση;
- ✓ Η εξωπανεπιστημιακή μας
δραστηριότητα;
- ✓ Το κοινωνικό status;
- ✓ Το Τμήμα/ Πανεπιστήμιό
μας;
- ✓ Η ησυχία μας;
- ✓ Η αυτοπραγμάτωσή μας;

- ✓ Οι άδειες αίθουσες;
- ✓ Η χλιαρή προσέλευση
και συμμετοχή των
φοιτητών;
- ✓ Το αν όντως έμαθαν;
- ✓ Η επικοινωνία με τους
φοιτητές;
- ✓ Το μέλλον τους;
- ✓ Ο παιδαγωγικός μας
ρόλος;

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Στην μελέτη με τίτλο: *Improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions* τονίζεται ότι:

«[η] βασική πρόκληση για τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε γενικές γραμμές, είναι η **εκτενής επαγγελματοποίηση του διδακτικού της προσωπικού ως δασκάλων**».

[1] «High Level Group on the Modernisation of Higher education» (Ιούλιος 2013). Στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-554_el.htm.

Η έκθεση με τίτλο *Improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions* είναι διαθέσιμη στο: http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/modernisation_en.pdf/

Η μελέτη αυτή της ΟΥΕ έχει μια ιδιαίτερη σημασία, διότι:

- σηματοδοτεί **μια στροφή από την έρευνα στη διδασκαλία**
- καταγράφει **την υπερβολική εστίαση στην έρευνα, η οποία επισκιάζει τη διδασκαλία.**

TEACHING &
RESEARCH

η διδασκαλία

αποτελεί βασική ευθύνη των θεσμικών οργάνων του Πανεπιστημίου να διασφαλίσουν ότι τα ακαδημαϊκά στελέχη τους δεν είναι μόνον καλά εκπαιδευμένα σε ένα συγκεκριμένο ακαδημαϊκό αντικείμενο, αλλά ότι έχουν πιστοποιηθεί, επίσης, και ως επαγγελματίες εκπαιδευτικοί

η διδασκαλία

Η ευθύνη των ΑΕΙ εκτείνεται

- στην εξασφάλιση νέων στελεχών που ή διαθέτουν **διδασκτική εμπειρία** κατά την είσοδό τους στην ακαδημαϊκή σταδιοδρομία ή έχουν πρόσβαση σε **αξιόπιστα μαθήματα κατάρτισης** εκπαιδευτικών κατά τα πρώτα χρόνια της,
- στην παροχή ευκαιριών για τη συνεχή **επαγγελματική ανάπτυξή τους ως επαγγελματιών δασκάλων** και όχι απλά στην εξειδίκευσή τους μόνο σε ένα ακαδημαϊκό γνωστικό αντικείμενο.

Η μαζικοποίηση των σπουδών στα ΑΕΙ σημαίνει

- Η εκπαίδευση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση δεν περιορίζεται πλέον σε μια μικρή ελίτ του πληθυσμού.

όμως

- Είναι πολύ διαφορετικό το να εκπαιδεύεις μια ελίτ, από το να εκπαιδεύεις σχεδόν το πλήρες σύνολο των νέων μιας ηλικιακής ομάδας!

Ένας στους τρεις φοιτητές εγκαταλείπει τις σπουδές

Σήμερα

- Υπάρχει μια **νέα γενιά φοιτητών**, με κύριο χαρακτηριστικό της την τεράστια εξοικείωσή της με τις νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο.
- Μια **νέα γενιά Καθηγητών**, μεγαλωμένη και αυτή με τις νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο, θα αντικαταστήσει σύντομα τη σημερινή γενιά των Καθηγητών - που συνταξιοδοτείται.

Σήμερα

- Οι Καθηγητές χρειάζεται να εξοικειωθούν με τις **on line** εφαρμογές.
- Οφείλουν να αναπτύξουν **νέες παιδαγωγικές στρατηγικές** και διδακτικές μεθόδους και προσεγγίσεις.

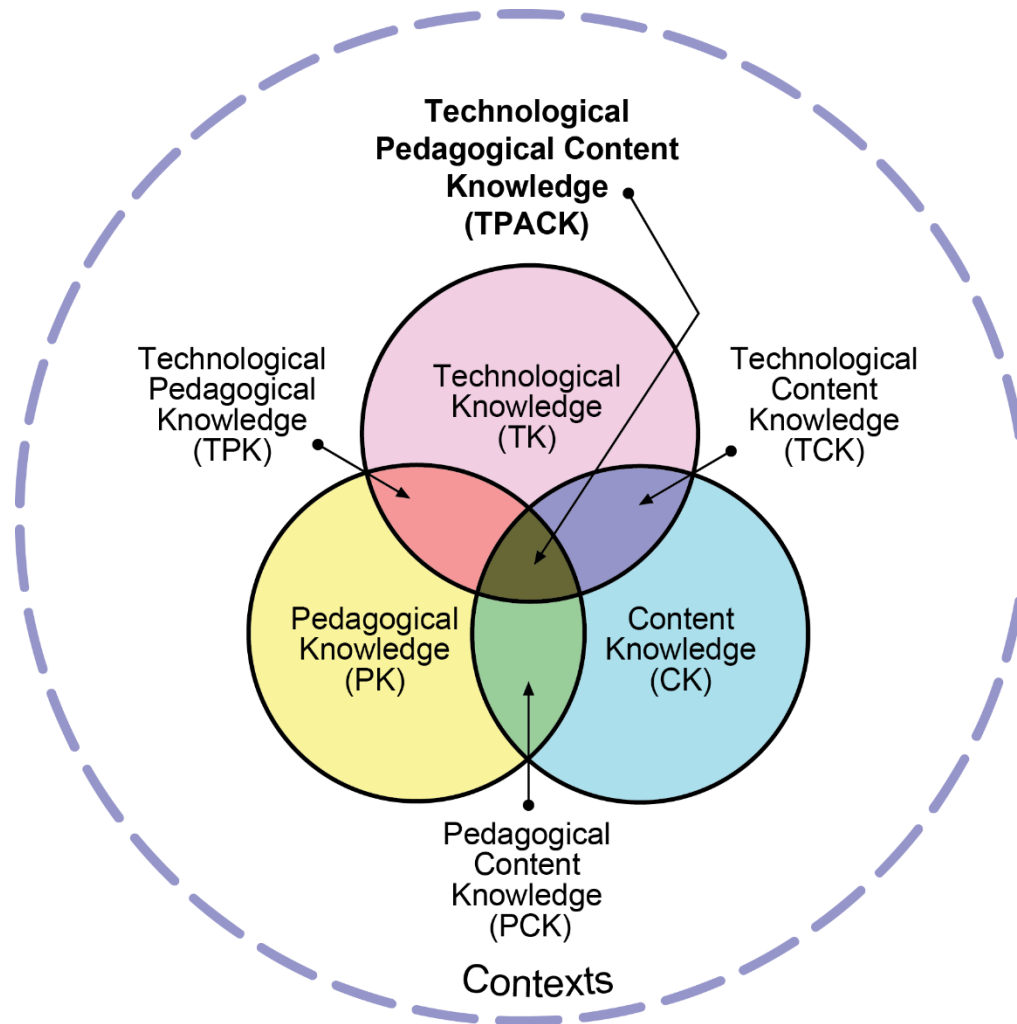
TRACK Framework

Punya Mishra

Matthew J Koehler

Reproduced by permission of the publisher, © 2012 by tpack.org

Προφίλ των φοιτητών

Αναδυόμενη Ενηλικιότητα είναι....

Arnett, 2004: η ενδιάμεση χρονική περίοδος κατά την οποία ο άνθρωπος μεταβαίνει από την εφηβεία στην ενηλικιότητα

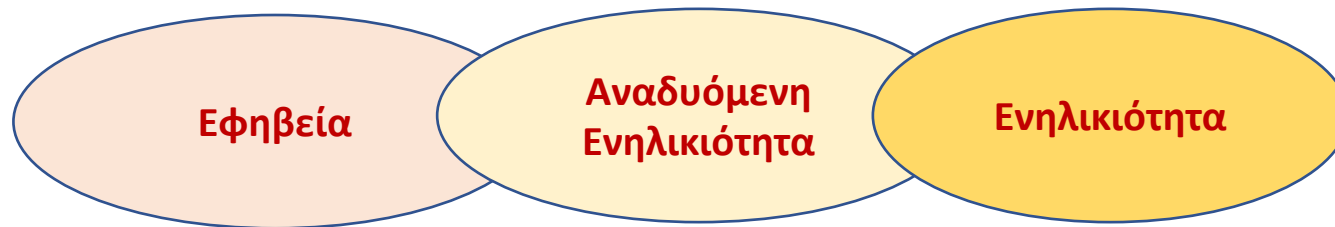
... μια ξεχωριστή περίοδος (περίπου 18-28 ετών), κατά την οποία το άτομο εξερευνά πλήθος από κατευθύνσεις στην αγάπη, τη δουλειά και τις κοσμοθεωρίες του

Πηγή: Ράικου, 2020

Οι φοιτητές είναι ενήλικοι.... Είναι;

Το άτομο έχει αφήσει πίσω την εξάρτηση της παιδικής ηλικίας αλλά δεν έχει ακόμη εισέλθει στη φάση της υπευθυνότητας που χαρακτηρίζει την ενηλικιότητα

Πηγη: Ράικου, 2020

Τι συμβαίνει στην Ελλάδα

Η πανεπιστημιακή διδασκαλία στην Ελλάδα

Το **1837** στο άρθρο 5 του Προσωρινού Κανονισμού του Οθωνείου Πανεπιστημίου (διάταγμα της 14/4/1837) ο νομοθέτης προέβλεπε για τη διδασκαλία των πανεπιστημιακών μαθημάτων ότι:

«η διδασκαλία θέλει είσθαι ακροαματική μετά διαλογικών γυμνασμάτων, γινομένη συνήθως εις την καθομιλουμένην ελληνικήν».

Η πανεπιστημιακή διδασκαλία στην Ελλάδα

Το **1930** ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Κ. Καραθεοδωρή στην έκθεσή του για την αναδιοργάνωση του Πανεπιστημίου Αθηνών, επισημαίνει ότι **τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί στην εκπαίδευση των φοιτητών οφείλονται κατά κύριο λόγο στην από καθέδρας διδασκαλία**

Η πανεπιστημιακή διδασκαλία στην Ελλάδα

Το **1966**, στην εισηγητική έκθεση επί του σχεδίου του Ν/Δ «Περί οργανώσεως της ανωτάτης παιδείας και επιστημονικής ερεύνης και συστάσεως νέων ιδρυμάτων ανωτάτης παιδείας» που υπέγραψαν οι τότε υπουργοί Συντονισμού Κ. Μητσοτάκης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Σ. Αλλαμανής, στο τμήμα της με τίτλο: «Μέθοδοι διδασκαλίας» μεταξύ άλλων αναφέρονται:

Η συζήτηση κατά μικρές ομάδες αναγνωρίζεται διεθνώς ως η βασική μέθοδος διδασκαλίας.

Η πανεπιστημιακή διδασκαλία στην Ελλάδα

Αλλά και ο νομοθέτης του **1982** (Ν.1268) αναφέρει:

«Σε ό,τι αφορά: 1) τα μέλη του ΔΕΠ: **Οφείλουν, όσοι ακόμα επιμένουν στον παραδοσιακό τρόπο μετάδοσης των γνώσεων (από καθέδρας διδασκαλία), να αλλάξουν τάχιστα πρακτική.**

Η αλλαγή προσέγγισης στο θέμα της καλλιέργειας της γνώσης αφορά την άμεση μετατόπιση του πυρήνα της μάθησης **από την κλασική εκπαίδευση (teaching) στο περιβάλλον της μάθησης (learning).**

Εδώ η ευθύνη των μελών του ΔΕΠ δεν περιορίζεται μόνο στην απλή μετάδοση των γνώσεων αλλά στην εκπαίδευση φοιτητών που διδάσκονται **πώς πρέπει να μαθαίνουν.**

Μέθοδοι διδασκαλίας με **πρακτικές εργαστηριακές μορφές** είναι απαραίτητες για την εκπαίδευση των φοιτητών **όχι μόνο στα γνωστικά πεδία των θετικών επιστημών** αλλά και των **θεωρητικών** (νομικά, πολιτικές επιστήμες κ.ά.)».

Η πανεπιστημιακή διδασκαλία στην Ελλάδα

Ν. 4485/2017, Άρθρο 4

Αποστολή των Α.Ε.Ι.

1. Τα Α.Ε.Ι. έχουν ως αποστολή:

... β) να συμβάλουν με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, περιλαμβανομένης και της διδασκαλίας από απόσταση, ... σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα κριτήρια...

... γ) να αναπτύσσουν την κριτική ικανότητα και τις δεξιότητες των φοιτητών.....

ΑΔΙΠ Έκθεση 2012-13

Προτάσεις για τη Διδασκαλία

- ✓ Εισαγωγή **σύγχρονης εκπαιδευτικής μεθοδολογίας**, που θα ενισχύσει την ανάπτυξη **ενεργού συμμετοχής στη μαθησιακή διαδικασία και της κριτικής σκέψης**.
- ✓ Λελογισμένη ενίσχυση της χρήσης **νέων τεχνολογιών**.
- ✓ Σοβαρή ενδυνάμωση της χρήσης **πολλαπλής βιβλιογραφίας**.
- ✓ Ανάγκη προσφοράς **συμβουλευτικής** στήριξης.
- ✓ Εξορθολογισμός της μεθόδου **αξιολόγησης** της επίδοσης των φοιτητών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους

- Η ικανότητα του πανεπιστημιακού δασκάλου **δεν μπορεί να στηρίζεται στο έμφυτο ταλέντο** του αλλά σε εστιασμένη κατάρτιση.
- Χρειάζεται να αναπτυχθεί μια **πανεπιστημιακή κουλτούρα** που να βλέπει τη μάθηση ως μια παιδαγωγικά κατάλληλη διαδικασία, η οποία στηρίζεται στην **ενεργό μάθηση**.

Σας ευχαριστώ για
την προσοχή σας!

